

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จำนวน 24 โรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 304 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามประเภทประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและรอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 304 ชุด ผู้วิจัยได้รับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 280 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.11 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายเป็นรายชื่อและรายด้าน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 – 45 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 – 20 ปี ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าหมวดวิชาและครู-อาจารย์สายปฏิบัติการสอน ทำการสอนจำนวน 17 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ และสอน 1 รายวิชา ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ 2 หน้าที่เป็นระยะเวลา 1 – 5 ปี ในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนน้อยกว่า 5 ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน

สำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ด้านการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ ส่วนใหญ่ไม่ระบุจำนวน ส่วนผู้ที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นการอบรมก่อนปี พ.ศ. 2542 จำนวนวันที่รับการอบรมสัมมนาจำนวน 1 วัน ลักษณะการอบรมเป็นกิจกรรมลักษณะบรรยาย โดยสถานศึกษาที่ผู้นิเทศปฏิบัติงานเป็นผู้รับผิดชอบจัดการอบรม นอกเหนือจากการอบรม สัมมนาแล้ว ผู้นิเทศได้รับความรู้เรื่องการนิเทศภายในจากการศึกษาเอกสาร

ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย

1. การดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง

1.1 การปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจแผนการสอน พบว่า ผู้นิเทศส่วนใหญ่ให้คำแนะนำการจัดทำแผนการสอน รองลงมาคือดูความสามารถในการทำแผนการสอนและหาทางพัฒนาครูโดยจัดหาเอกสารให้คณะครูได้ศึกษาค้นคว้า และเชิญวิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับการทำแผนการสอน ส่วนการจัดทำแผนการสอนให้ครูได้ศึกษาเป็นตัวอย่าง ผู้นิเทศปฏิบัติเป็นส่วนน้อย

หลักเกณฑ์ในการตรวจแผนการสอน ผู้นิเทศส่วนใหญ่พิจารณาความสอดคล้องของแผนการสอนกับกำหนดการสอนและหลักสูตร รองลงมาเป็นพิจารณาการเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ตรวจสอบให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน พิจารณาวีธีการวัดและประเมินผลได้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งพิจารณาการเขียนสาระสำคัญให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ได้กะทัดรัด ชัดเจนและสมบูรณ์

1.2 การให้คำปรึกษาแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้นิเทศส่วนใหญ่จัดทำวารสาร เอกสาร หนังสือต่างๆ มาให้คณะครูได้ศึกษาค้นคว้า รองลงมาเปิดโอกาสให้ครูได้พบทุกขณะเมื่อมีปัญหา นอกจากนี้ยังส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดให้ครูได้ศึกษาดูงานทั้งในและนอกสถานที่ และจัดประชุมชี้แจงและให้คำปรึกษาแนะนำเป็นประจำทุกเดือน

สำหรับกิจกรรมในการนิเทศการเรียนการสอน ผู้นิเทศส่วนใหญ่ใช้กิจกรรมการจัดประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาเป็นจัดหาเอกสาร ตำรา สำหรับให้ครูศึกษาค้นคว้า บางครั้งมีการจัดประชุมปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียนและจัดการศึกษาดูงานนอกสถานที่

1.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศโดยการสังเกตการสอน ผู้นิเทศส่วนใหญ่ประเมิน และ รายงานผลการสังเกตการสอน รองลงมาเป็น ส่งเสริมให้ครูนำผลจากการสังเกตการสอนมา ปรับปรุงประสิทธิภาพในการสอน สังเกตการสอนและติดตามผลหลังการสังเกตการสอน โดย วางแผนการสังเกตการสอนเฉพาะวิชาที่มีความเชี่ยวชาญ สร้างเครื่องมือสังเกตการสอนร่วมกับ คณะครู นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือด้วยการแนะนำแหล่งสื่อการสอนต่างๆ ที่มีทั้งในและ นอกโรงเรียน

ในการสังเกตการสอน ผู้นิเทศส่วนมากสังเกตในเรื่องปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นบรรยากาศในห้องเรียน พฤติกรรมของนักเรียน ความ พร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของครู การใช้อุปกรณ์การสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนในห้องเรียน ความแม่นยำในการถ่ายทอดเนื้อหา

สำหรับการดำเนินกิจกรรมการนิเทศโดยการสังเกตการสอน ผู้นิเทศส่วนมากบันทึก การสังเกตไว้ในแบบบันทึกการสังเกตการสอน โดยมีการประชุมครูก่อนการสังเกตการสอน ชัก ถามครูหลังการสังเกตการสอนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้รับการสังเกต

1.4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ผู้นิเทศส่วนใหญ่ประชุมชี้แจงให้คณะครูได้ รับทราบและเข้าใจการวัดและประเมินผล รองลงมาเป็นให้คำปรึกษาแนะนำการวัดและประเมิน ผล เก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และจัดทำเป็นเอกสาร รายงานการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังร่วมกับครูจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล จัด หาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลมาให้ครูศึกษาค้นคว้า

สำหรับกิจกรรมที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ผู้นิเทศส่วนมากใช้ กิจกรรม การสังเกตการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน รองลงมาเป็นตรวจผลงาน ชักถาม การปฏิบัติงาน การทำแบบฝึกหัด การทดสอบ การสัมภาษณ์ และการทำรายงาน

ปัญหาการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ในเรื่องการตรวจแผนการสอน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ในด้านการขาดกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับครู ทำให้การตรวจแผนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากผู้นิเทศไม่มีเวลาตรวจแผนการสอน ใน เรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางใน ด้านผู้นิเทศมีเวลาไม่เพียงพอในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครู และอยู่ในระดับน้อยในด้านการ ขาดเอกสารสำหรับให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า ขาดความรู้ในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและขาดทักษะในการให้คำปรึกษาแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และครูไม่เห็น

ความสำคัญ/ประโยชน์จากการรับคำปรึกษาแนะนำ ในเรื่องการสังเกตการสอน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการขาดความต่อเนื่องในการสังเกตการสอน และอยู่ในระดับน้อยในด้านผู้รับการนิเทศไม่นำข้อมูลป้อนกลับไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม ผู้นิเทศขาดทักษะในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนวิชานั้นๆ ขาดความรู้ความเข้าใจในการสังเกตอย่างถูกต้อง และผู้รับการนิเทศไม่ให้ความเชื่อถือต่อผู้นิเทศ ในเรื่องการวัดและประเมินผล พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยในด้านผู้นิเทศการจัดเก็บข้อมูลในการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ขาดเอกสารที่จะให้ครูศึกษาค้นคว้าและความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาแก่ครู

2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ

2.1 การปฏิบัติเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ครู ผู้นิเทศส่วนใหญ่ให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนา ทั้งภายในโรงเรียนและจากสถาบันอื่น รองลงมาเป็นให้คำปรึกษาแนะนำการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานให้กับคณะครู โดยเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้กับครูเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ และให้ครูขยายผลจากการไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานหรือศึกษาต่อให้บุคลากรอื่นทราบ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพโดยให้ศึกษาต่อ หรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพ ในบางครั้งมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาทางวิชาชีพ และวางแผนการจัดโครงการสนับสนุนโอกาสการเรียนรู้แก่ครู

2.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน พบว่าผู้นิเทศส่วนมากเก็บรวบรวมผลงาน วางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน คัดเลือกผลงานจัดระบบของแฟ้มผลงาน ประเมินผลงาน และจัดนิทรรศการแสดงผลงาน

สำหรับปัญหาการปฏิบัติเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ครู ในเรื่องการส่งเสริมให้ครูพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาชีพ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยในด้านการจัดหาวิทยากรให้ความรู้แก่ครู และครูไม่สนใจศึกษาต่อและไม่ให้ความสนใจในการอบรมสัมมนา สำหรับปัญหาในเรื่องการส่งเสริมให้ครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการขาดการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ และอยู่ในระดับน้อย ในด้านเวลาให้คำปรึกษาแก่ครู การจัดหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาให้การอบรม การขาดประสบการณ์ในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน และขาดความสนใจในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของครู

3. การพัฒนาหลักสูตร

3.1 บทบาทในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้นิเทศส่วนใหญ่จัดประชุมและสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาเป็นจัดเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรให้ครูได้ศึกษา นอกจากนี้ยังให้การแนะนำในพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในเขตบริการของโรงเรียน และประสานงานวิทยุวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู

3.2 การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภายในโรงเรียน ผู้นิเทศส่วนมากดำเนินการโดยวิเคราะห์หลักสูตร รองลงมาเป็นปรับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ปรับเนื้อหาและรายละเอียดของเนื้อหาให้เหมาะสม วางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และยังนำข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองมาใช้ประกอบการพิจารณาการวางแผนการเรียนการสอน โดยใช้ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกรายวิชาและประสบการณ์ นำหลักสูตรไปทดลองใช้ ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

3.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้นิเทศส่วนใหญ่ร่วมประชุมชี้แจงแลกเปลี่ยนความรู้กับคณะครูในการใช้หลักสูตร รองลงมาเป็นจัดทำ และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ นอกจากนี้ยังจัดหาแหล่งความรู้ต่างๆ มาให้ครูได้ศึกษาเพิ่มเติม ให้คำปรึกษาแนะนำในการใช้หลักสูตร และจัดทำแผนการสอนและเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับครู สำหรับกิจกรรมในการนิเทศเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้นิเทศส่วนใหญ่ จัดหาเอกสารสำหรับให้ครูศึกษาค้นคว้า รองลงมาเป็นให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการใช้หลักสูตร และจัดอบรมชี้แจงการใช้หลักสูตร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้

3.4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตร ผู้นิเทศส่วนใหญ่เป็นผู้เก็บรวบรวมและจัดทำข้อมูลการประเมินผลหลักสูตร รองลงมาเป็น จัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรและประสานงานในการจัดหาแหล่งความรู้และวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครู สำหรับการนิเทศเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตร ผู้นิเทศส่วนใหญ่ร่วมกับครูช่วยกันประเมินผลหลักสูตร รองลงมาเป็นศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการประเมินผลหลักสูตร และจัดหาเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำในการประเมินผลหลักสูตร

ปัญหาการพัฒนาหลักสูตร ในเรื่องบทบาทของบุคลากรในการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาอบรมให้ความรู้แก่ครูและขาดเอกสารให้ครูศึกษาค้นคว้า สำหรับในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการขาดข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร และอยู่ในระดับน้อยในด้านการนิเทศขาดความรู้และขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของผู้นิเทศ ในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเครื่องมือติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ ขาดการนิเทศติดตามผล ขาดประสบการณ์และความเชี่ยวชาญบางกลุ่มวิชา และอยู่ในระดับน้อยในด้านการไม่ให้ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับเรื่องการประเมินหลักสูตร พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการขาดเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานและข้อมูลที่จะนำมาประเมินหลักสูตร ขาดเอกสารและแหล่งศึกษาค้นคว้า และอยู่ในระดับน้อยในด้านการนิเทศขาดความรู้และทักษะในการประเมินหลักสูตร และขาดความร่วมมือจากผู้ในการให้ข้อมูลการประเมินหลักสูตร

4. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม

4.1 วิธีการในการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้นิเทศส่วนใหญ่จัดประชุมระดมความคิดในการทำงานกลุ่ม รองลงมาเป็นจัดประชุมปรึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกลุ่ม โดยมีการวางแผนขอขอยการปฏิบัติงานที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและมาตรฐานของงาน กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการทำงานกลุ่ม ปรับแผนการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มที่จำเป็น และรายงานความคืบหน้าของการปฏิบัติงาน

4.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้นิเทศส่วนใหญ่ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ รองลงมาเป็น ให้ทุกคนได้ปฏิบัติงานตามความสามารถของตนเอง โดยสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เกื้อกูลกันและเป็นกันเอง ให้ครูแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการทำงานกลุ่ม และเพื่อให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้นำและผู้ตามขณะปฏิบัติงานในกลุ่ม มีการสรุปผลการปฏิบัติงานกลุ่ม ให้กลุ่มตั้งจุดมุ่งหมายและงานที่จะต้องทำ สำหรับครูที่บกพร่องต่อหน้าที่ในกลุ่มผู้นิเทศจะใช้ปฏิบัติด้วยวิธีการนุ่มนวลและยุติธรรม นอกจากนี้ยังจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านเทคนิคการทำงานเป็นกลุ่ม และมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงโครงสร้างภายในกลุ่มทำงานเมื่อมีความจำเป็น สำหรับการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้นิเทศส่วนใหญ่ให้ครูแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ร่วมประชุมปรึกษาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกลุ่ม โดยผู้นิเทศทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับ

สมาชิกภายในกลุ่ม ช่วยแก้ปัญหาภายในกลุ่ม ให้ข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงาน และข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อการตัดสินใจ และยังช่วยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการปฏิบัติงาน และเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลภายในกลุ่ม

ปัญหาการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการขาดผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษา ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม และอยู่ในระดับน้อยในด้านครูไม่ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่ม ไม่ให้ความร่วมมือแสดงความคิดเห็น ไม่สนใจในการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่มและการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหาร

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

5.1 การส่งเสริมการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้นิเทศส่วนใหญ่ส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมการทำวิจัย รองลงมาเป็นส่งเสริมและให้กำลังใจในการทำวิจัย ให้คำปรึกษา แนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน และช่วยประสานงานเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คณะครู

5.2 การปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้นิเทศส่วนใหญ่ส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาเป็นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนทำงานวิจัยตามสภาพปัญหาและความต้องการทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม มีการจัดหาเอกสารต่างๆ มาให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า จัดหาวิทยากรผู้มีความรู้มาฝึกอบรมคณะครู จัดทำแผนงานวิจัยของโรงเรียนตามลำดับความสำคัญจำเป็น และสำรวจความสามารถและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบุคลากรด้านวิจัย

5.3 การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้นิเทศส่วนใหญ่ ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาเป็นวิธีการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน

5.4 การสนับสนุนเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารส่วนใหญ่ ผู้นิเทศส่วนใหญ่ได้จัดหาวิทยากรผู้มีความรู้มาฝึกอบรมคณะครู รองลงมาเป็น กระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญ ส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนกับสถาบันอื่น และจัดหาเอกสารเกี่ยวกับ

การวิจัยให้ครูศึกษาค้นคว้า ให้แนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ให้คำแนะนำและดำเนินการวิจัยให้ดูเป็นแบบอย่าง และจัดหาแหล่ง/หน่วยงานที่สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน

ปัญหาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้าน ผู้นิเทศขาดประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน รองลงมาเป็นการขาดเอกสารและแหล่งข้อมูล ให้ครูศึกษาค้นคว้า และอยู่ในระดับน้อย ในด้านการจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้และให้คำปรึกษาแก่ครู ครูผู้รับการนิเทศไม่นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ไม่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและไม่ให้ความเชื่อถือในตัวผู้นิเทศ และการได้รับสนับสนุนด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนเอกชน สังกัด มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย มีข้อควรอภิปรายและเสนอแนะ ดังนี้

1. การดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง

ผู้นิเทศส่วนใหญ่ได้ให้คำแนะนำการจัดทำแผนการสอน เพื่อดูความสามารถในการทำแผนการสอนและหาทางพัฒนาครู ทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างดียิ่งขึ้นและตรงตามความต้องการพัฒนานักเรียน และยังทำให้ครูเห็นพัฒนาการของนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้นิเทศปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง และเห็นความสำคัญของแผนการสอนที่จะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เกี่ยวกับเรื่องนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2839 : 161) ได้กล่าวว่า การวางแผนการสอนล่วงหน้าอย่างดี โดยเฉพาะมีผลงานเป็นเอกสารหลักสูตร เช่น กำหนดการสอน แผนการสอน ก็จะช่วยให้ครูสอนดีขึ้นและมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น จะช่วยให้ครูมีเวลาและโอกาสคิดถึงจุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเร็วขึ้น มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ตรงกับจุดประสงค์ รวมทั้งยังช่วยให้ครูสอนสัมพันธ์ต่อเนืองกัน รวมทั้งปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆในการสอนครั้งต่อไป นอกจากนี้ผู้นิเทศยังได้จัดหาเอกสารมาให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยเห็นว่าการช่วยเหลือช่วยครูด้วยการหาเอกสารความรู้ให้ครูเพื่อพัฒนาตนเองและติดตามข่าวสารเพื่อให้ทันกับสถานการณ์เป็นสิ่ง

สิ่งที่ดี เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการเจริญอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเทคโนโลยี สื่อ สารสนเทศ เพราะครูไม่เพียงแต่จะรู้เนื้อหาวิชา แต่ยังต้องหาคำกว้างเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการ เพื่อจะสามารถตรวจชี้ช่องทาง แสวงหาความรู้ให้แก่เด็กต่อไป (อมรวิทย์ นาคธรรมพ, 2539 : 5) ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรจัดหาหนังสือ เอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ครูไว้ในห้องสมุด หรือมุมต่างๆ ภายในโรงเรียน ตลอดจนทำป้ายนิเทศแนะนำหนังสือใหม่ๆ และคู่มือคู่มือบริการให้ความช่วยเหลือแก่ครู สอดคล้องกับไมเนอร์ (Minor, 1961 : 326-327) ได้เสนอวิธีการนิเทศด้วยการให้มีห้องสมุดเฉพาะวิชา รวบรวมหนังสือ วารสารต่างๆ ไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครูหรือทำป้ายนิเทศหนังสือคู่มือครู และวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 86) ได้กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับการนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้การศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางและทันสมัย นอกจากนี้ผู้นิเทศได้จัดหาผู้วิทยากรมาบรรยายเกี่ยวกับการทำแผนการสอน

หลักเกณฑ์ในการตรวจแผนการสอน ผู้นิเทศส่วนใหญ่ได้พิจารณาความสอดคล้องของแผนการสอนกับกำหนดการสอนและหลักสูตร การเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอนการสอน การตรวจสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผลและเขียนสาระสำคัญครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ได้กะทัดรัด ชัดเจนและสมบูรณ์ แสดงให้เห็นว่าผู้นิเทศมีการวางแผน มีการสร้างเครื่องมือ กำหนดกฎเกณฑ์การตรวจแผนการสอน ทำให้รู้ว่าแผนการสอนนั้นมีปัญหาอย่างไร ควรนำไปใช้ หรือควรนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกิติมา ปรีดีดีล (2532 : 263-288) กล่าวว่า การเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพและถูกต้องเหมาะสม จะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ถูกต้องและตรงกับความต้องการพัฒนาผู้เรียน

นอกจากนี้ผู้นิเทศส่วนใหญ่ปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศโดยการสังเกตการสอน ด้วยการประเมินและรายงานผลการสังเกตการสอน ส่งเสริมให้ครูนำผลการสังเกตการสอนมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการสอน ติดตามผลหลังการสังเกตการสอน มีการวางแผนการสังเกตการสอน ให้ความช่วยเหลือแนะนำแหล่งสื่อการสอนต่างๆ ที่มีทั้งในและนอกโรงเรียน สร้างเครื่องมือในการสังเกตการสอนร่วมกันกับคณะครู ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้นิเทศได้มีการนำกระบวนการของการนิเทศการสังเกตการสอน ด้วยการประชุมวางแผน สร้างเครื่องมือร่วมกับครูก่อนการสังเกตการสอน ประเมินผลการสังเกต ให้ข้อมูลย้อนกลับและติดตามผลหลังการสังเกตการสอน สอดคล้องกับวไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 114) ได้กล่าวถึงการสังเกตการสอนในชั้นเรียนว่า ถ้าจะให้ได้ผลดีที่สุด จะต้องมีการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ประกอบการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมต่างๆ และหน่วย

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 34) กล่าวว่า การสร้างเครื่องมือ
 นิเทศโดยการสังเกตการสอน จะต้องสนองต่อวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการ
 นิเทศยอมรับร่วมกัน เป็นการพัฒนาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ให้เกิดกับผู้สอน และสังเกต
 การสอนเฉพาะวิชาที่มีความเชี่ยวชาญ

และผู้นิเทศส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ด้วยการประชุมชี้แจงให้
 ครูได้รับทราบและเข้าใจการวัดและประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการวัดและประเมิน
 ผลการเรียนรู้การสอน มีการจัดทำเอกสารรายงานการวัดและประเมินผล ร่วมกับคณะครูจัดทำ
 เครื่องมือวัดและประเมินผล จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลมาให้ครูศึกษาค้นคว้า
 โดยใช้กิจกรรมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการสังเกต ตรวจผลงาน
 ชักถามการปฏิบัติงาน การทำแบบฝึกหัด ทดสอบ สัมภาษณ์และทำรายงาน การวัดและประเมิน
 ผลจะทำให้ครูได้รับประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากทำให้ครูทราบว่าการดำเนินการจัดการเรียน
 การสอนนั้น บรรลุตามความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด และยังเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ครูนำไป
 พิจารณาหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่างๆ ได้ถูกต้อง สอดคล้องกับกรมวิชาการ
 (2522 : 23) กล่าวว่า ครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดผลประเมินผล เพื่อดำเนิน
 การสอนนักเรียนนั้นให้ประสบผลสำเร็จ สามารถนำผลไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของ
 ตนได้อย่างถูกประสิทธิภาพ เน้นให้ครูประเมินผลเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่า
 การสอนเพื่อสอบ

สำหรับปัญหาการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง พบว่าอยู่ในระดับ
 น้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแนะนำการจัดการจัดการเรียนการสอน
 พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านผู้นิเทศมีเวลาไม่เพียงพอในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่
 ครู ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรหาวิธีการนิเทศในรูปแบบต่างๆ ในการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดย
 ตรง ด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำแก่เพื่อนครูมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา และบริบทใน
 โรงเรียน ดังเช่น วิธีการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่ง
 เป็นวิธีการนิเทศภายในที่เหมาะสม กับการที่ผู้นิเทศมีเวลาไม่เพียงพอในการให้คำปรึกษาแก่ครู
 เกี่ยวกับเรื่องนี้ วัชรา เล่าเรียนดี (2544 : 149) ได้กล่าวสรุปว่าการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนหรือ
 เพื่อนนิเทศเพื่อน (Peer Coaching) มีวิธีการคือครูและเพื่อนครู หรือครูในสาขาอื่นตั้งแต่ 2 คน
 ขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน หรือร่วมกันพัฒนา
 โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการวางแผน มีการปฏิบัติร่วมกัน สังเกตการสอน วิเคราะห์
 การสอนและการให้ข้อมูลป้อนกลับ ตลอดจนร่วมมือกันหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงจุดที่บกพร่องให้

พัฒนาและมีประสิทธิภาพขึ้นกว่าเดิม และโรงเรียนควรได้มีการส่งเสริมให้ครูเหล่านั้นได้รับการอบรมในเรื่องทักษะ และเทคนิคการให้คำปรึกษาแนะนำ นอกจากนี้จะทำให้ครูที่ได้รับการอบรมได้รับความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงานแล้ว ยังช่วยกระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้นรักการแสวงหาความก้าวหน้า มีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น สอดคล้องกับ ทวีป อภิสัทธ์ (2536 : 57) ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกอบรม จะช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ด้านความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างได้มากกว่าการศึกษาเล่าเรียน เพราะการฝึกอบรมมักจะให้ความรู้เฉพาะด้านและใช้เวลาน้อยกว่าการศึกษา นอกจากนี้การฝึกอบรมมีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว การฝึกอบรมยังมีส่วนช่วยปรับพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้ดี และเป็นที่ยังปรารถนายิ่งขึ้น นอกจากนี้ อาจเป็นเพราะผู้นิเทศส่วนใหญ่สอนจำนวนตั้งแต่ 17 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์ และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การปฏิรูปการศึกษา ผู้นิเทศ ครูและบุคลากรในแต่ละสถานศึกษาจึงมีภาระงานมาก เพื่อปฏิรูปตนเอง สถานศึกษาและการศึกษา ทำให้มีเวลาไม่เพียงพอที่จะสังเกตการสอนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนว่าจะสังเกตการสอนในเรื่องใด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศ หรือเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ปรับปรุงพัฒนาความชำนาญของผู้สังเกตการสอน หรือเป็นการสังเกตการสอน จากสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้หรือฝึกทักษะ (วัชรานันท์, 2544 : 3-4) จะช่วยให้ผู้สังเกตการสอนรู้และเข้าใจการปฏิบัติงานของตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากการกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอนแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนควรลดจำนวนชั่วโมงการสอนของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าหมวดวิชาและเป็นครู-อาจารย์สายปฏิบัติการสอน โดยเฉพาะหัวหน้าหมวดวิชาที่มีภาระงานมาก นอกจากทำหน้าที่สอนตามปกติแล้วยังต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้างานรับผิดชอบในหมวดวิชาอีกด้วย

2. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ

การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ผู้นิเทศให้ครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ด้วยการเก็บรวบรวมผลงาน วางแผนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน คัดเลือกผลงาน จัดระบบของแฟ้มผลงาน ประเมินผลงานและจัดนิทรรศการแสดงผลงาน ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ผู้นิเทศได้สร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ครูด้วยการให้มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ทำให้ครูสามารถประเมินพฤติกรรมของตนเอง (Authentic Performance Assessment) เนื่องจากแฟ้มสะสมผลงานเป็นการสะสมงานอย่างมีจุดประสงค์ แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายๆ เรื่อง เป็นแนวทางหนึ่งของการประเมินผลตามสภาพที่เป็นจริง (Authentic Assessment) ทำให้ทราบความก้าวหน้า จุดเด่น จุดด้อยในการปฏิบัติงานของเจ้าของแฟ้มสะสมผลงาน และยังสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

ต่อไป ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 26) กล่าวว่า การประเมินผลโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน เป็นวิธีการหนึ่งในการประเมินสภาพที่เป็นจริง (Authentic Assessment) เป็นการวัดผลประเมินผลโดยเก็บรวบรวมและสร้างหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผลงานของครู เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ โดยการสำรวจ เก็บรวบรวมผลงาน สร้างเอกสารหลักฐานและประเมินผลงานหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงแก้ไขงานหรือชิ้นงานของตนเองได้อีกด้วย และถาวร จันทรศิริ (2532 อ้างถึงในไฉน ยั่งละออ, 2540 : 154) กล่าวว่า แฟ้มสะสมผลงานจะเป็นที่รวบรวมผลงานดีเด่นต่างๆ ของครู หรือผลงานของนักเรียนที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู หรืองานของครูและนักเรียนที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน หรือข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าไว้สนับสนุนการสอนซึ่งผลงานต่างๆ ดังกล่าวครูสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครูและเพื่อเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นได้

สำหรับปัญหาการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการขาดการประเมินผลงานอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรมีการกำหนดให้มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานให้เป็นระบบ สนับสนุนส่งเสริม และจัดให้ผู้นิเทศเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการประเมินแฟ้มสะสมผลงานอย่างเป็นระบบ เพราะเป็นการประเมินที่เปิดโอกาสให้เจ้าของผลงานสามารถคัดเลือก และประเมินชิ้นงานที่ตนเองเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นมาตามความรู้และความสามารถของตน ชิ้นงานที่ปรากฏในแฟ้มสะสมงานนี้ เมื่อมีการเก็บสะสมผลงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ จะช่วยให้เห็นพัฒนาการได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งให้เห็นถึงความถนัดในด้านที่ควรได้รับการส่งเสริม หรือมีจุดด้อยในเรื่องใดที่ควรได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 26) กล่าวถึงการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงานว่า เป็นการวัดและการประเมินผลวิธีการหนึ่ง ประเมินสภาพที่แท้จริงของเจ้าของผลงาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างเอกสารหลักฐานอย่างมีจุดประสงค์ ผลงานเอกสารหลักฐานนั้นๆ จะแสดงถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ของเจ้าของผลงาน ความรู้สึกที่มีต่อผลงานนั้น ทำให้เจ้าของผลงานเข้าใจตนเอง สามารถคิดหาแนวทางพัฒนาปรับปรุงตนเองและเป็นผู้ที่นำตนเองได้

3. การพัฒนาหลักสูตร

ผู้นิเทศส่วนมากการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรภายในโรงเรียน โดยวิเคราะห์หลักสูตร ปรับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนาสื่อการเรียนการ

สอน ปรับรายละเอียดของเนื้อหา จัดวางแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน นำข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองมาใช้ประกอบการพิจารณาการจัดแผนการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เลือกเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ มีการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างถูกต้องตามกระบวนการมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนเข้าใจผู้เรียนมากขึ้น และรู้ความต้องการของชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และชุมชน สอดคล้องกับจิตพิสัย เซอร์ตันพงษ์ (2539 : 35) กล่าวว่า ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรในระดับประเทศหรือหลักสูตรในระดับท้องถิ่น นักพัฒนาหลักสูตรต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรได้แก่ จุดหมายหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล ข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษาจะช่วยในการกำหนดจุดหมาย จุดประสงค์ และจุดประสงค์เฉพาะของหลักสูตรซึ่งระบุสิ่งที่ต้องการจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน จากนั้นจุดหมาย จุดประสงค์และจุดประสงค์เฉพาะ จะเป็นตัวกำหนดเนื้อหาสาระที่ควรจัดให้กับผู้เรียน

สำหรับปัญหาการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรจัดให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับคนจำนวนมาก ทั้งยังช่วยลดเวลาในการเรียนรู้ด้านความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจและการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างได้มากกว่าการศึกษาเล่าเรียน เป็นการให้ความรู้เฉพาะด้านและใช้เวลาน้อยกว่าการศึกษา และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของครูที่ได้รับการอบรม (เสรี เลิศสุชาติวณิช, 2531 : 41) และอาจส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้มีความเชี่ยวชาญขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง เข้าใจจุดมุ่งหมายในการทำงานดีขึ้น และยังทำให้ได้ประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วมาเป็นรากฐานที่จะเข้าใจปัญหาต่อไป และมีโอกาสที่จะใช้ความรู้ใหม่ผสมผสานกัน สร้างแนวทางที่จะปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ให้ดีขึ้นต่อไป (พนัส หันนาคินทร์, 2524 : 145) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประเมินหลักสูตรที่ขาดเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานในการประเมินหลักสูตร ขาดข้อมูลที่จะนำมาประเมินหลักสูตร ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาอบรมให้ความรู้แก่ครู และผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเครื่องมือติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ - ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ และความเข้าใจการใช้เครื่องมือในการประเมินหลักสูตรอย่างหลากหลาย เนื่องจากเครื่องมือแต่ละประเภทมีทั้งข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน การจะนำเครื่องมือใดมาใช้ประเมินหลักสูตรใด ย่อมขึ้นอยู่กับบริบท สิ่งที่ต้องการประเมิน วิธีการประเมิน ความเหมาะสม ดุลยพินิจ

และประโยชน์ที่จะเกิดจากการประเมินหลักสูตร เกี่ยวกับเรื่องนี้ อังกร บัวศรี (2542 : 332) ได้กล่าวว่า การที่จะเลือกรูปแบบใดและวิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความสามารถของผู้ประเมินที่มีอยู่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณค่าใช้จ่าย ซึ่งสตัฟเฟิลบีม ได้ให้หลักการพิจารณาการประเมินไว้ 3 ประการ คือ ความเหมาะสมในด้านเทคนิค (Technical Adequacy) ประโยชน์ (Utility) และการลงทุน (Cost Effectiveness) ซึ่งในการพิจารณาแต่ละเรื่องจะไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย

4. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม

การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้นิเทศส่วนใหญ่ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จัดประชุมระดมความคิด ร่วมปรึกษาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานกลุ่ม และแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีอิสระ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้นิเทศได้มีการนำแนวทางการคิดเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มมาปฏิบัติใช้ในโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง มีการใช้ทักษะของบุคคลในกลุ่มให้เป็นประโยชน์และมีความเป็นประชาธิปไตย มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ความคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาในกลุ่ม อรุณ รักรธรรม (2530 : 60) กล่าวถึง การสร้างกลุ่มหรือการทำงานกันแบบทีมว่าเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงในด้านของการพัฒนาองค์กร ซึ่งจะสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความรับผิดชอบของส่วนเกี่ยวข้อง การติดต่อสื่อสารกันอย่างเปิดเผย การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สนับสนุนร่วมมือกัน การบริหารความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ และซารี มณีศรี (2538 : 59) กล่าวว่า การสร้างจุดหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันสร้างความมุ่งหมาย (Group Goal) ในการทำงานร่วมกัน เมื่อถึงเวลาปฏิบัติงานทุกคนจะได้รับความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของงาน

ปัญหาการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการขาดผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมนั้น ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ถ้าผู้บริหารได้บริหารจัดการองค์กรในรูปแบบเป็นทีมได้ดีแล้ว อาจจะช่วยแก้ปัญหาหรือลดอุปสรรคลงได้ ทำให้มองเห็นประโยชน์ตลอดจนความจำเป็นของการทำงานเป็นทีม นำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงานเป็นทีมได้ต่อไป และยังมีส่วนช่วยให้ครู-อาจารย์ทุกฝ่ายเกิดความสุขในการทำงานร่วมกัน มีความคิดเจตคติที่ดีต่อวิชาอาชีพ และเป็นผลพวงไปถึงผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูทุกคนได้มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม โดยการให้ครูจัดทีมงานรับผิดชอบปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยโรงเรียนอาจกำหนดงานให้ครูปฏิบัติ เช่น เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

การผลิตสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน พฤติกรรมนักเรียน และให้ครูภายในกลุ่มผลัดเปลี่ยนหน้าที่กันรับผิดชอบ เป็นการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ครูได้รับความรู้ และนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองและพัฒนากลุ่มต่อไป ถวิล ธาราโภชนี (2532 : 108) ได้กล่าวว่า ผู้นำและหัวหน้า (Leadership) ที่ดีต้องสามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกทำงาน ช่วยเพิ่มพูนพัฒนาสมรรถภาพของสมาชิก และในขณะเดียวกันจะต้องมีการปรับปรุงพฤติกรรมในการเป็นผู้นำของตนให้เป็นไปตามที่สังคมยอมรับนับถือด้วย

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

การปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้นิเทศส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมการทำวิจัย เพื่อให้ครูสามารถทำงานวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมการทำวิจัย และให้ครูทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้ทำวิจัยจะได้รับจากการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำผลการวิจัยนั้นมาพัฒนาหรือแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ที่จะมีผลกระทบต่อทั้งตัวผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหารและชุมชน ปัจจุบันนี้โรงเรียนหลายแห่งจึงได้ให้มีการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียนอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฎา สรรพศรี (2525 : 118) เรื่อง แนวโน้มของการวิจัยการศึกษาในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยการศึกษาในอนาคตจะมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ได้ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดจุดประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมีคุณลักษณะที่ต้องการเน้นให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ และศรีอัมพร ประทุมพันธ์ (2544 : 2) ได้กล่าวถึงหน้าที่ประการหนึ่งของครูว่า ต้องทำควบคู่กับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ครูทุกคนจึงจำเป็นต้องฝึกทักษะด้านการวิจัยให้เกิดความชำนาญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 (5) กำหนดให้ครูใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนรู้

การสนับสนุนเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารส่วนใหญ่ ได้มีการจัดหาวิทยากร ผู้มีความรู้มาฝึกอบรมคณะครู กระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญ ส่งครูเข้ารับการอบรมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนกับสถาบันอื่น จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยให้ครูศึกษาค้นคว้า

ให้แนวทางการทำวิจัยในชั้นเรียน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า "เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้" โดยให้แต่ละคนมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐาน มีความสามารถในการคิด ใฝ่รู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างความรู้ (อุไร เทียงธรรม, 2544 : 9) นอกจากนี้การจะทำให้งานวิจัยประสบความสำเร็จ เกิดประสิทธิภพนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิจัยควรให้ความสนใจ ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่ครูผู้ทำวิจัย ด้วยการให้การอบรมฝึกทักษะ แนะนำแหล่งข้อมูลค้นคว้าและสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อให้ครูมีแรงจูงใจในการทำวิจัย สามารถผลิตผลงานที่มีประโยชน์ต่อไป

ปัญหาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน พบว่ามีปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยแต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในด้านผู้นิเทศขาดประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน การขาดเอกสารและแหล่งข้อมูลให้ครูศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยเห็นว่าการขาดประสบการณ์ของผู้นิเทศในการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์การสอนในชั้นเรียน และให้ผู้นิเทศ ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการช่วยให้พัฒนาประสิทธิภาพของการเรียนการสอน แก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และยังเป็นการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมสิ่งใหม่ มาใช้กับการเรียนการสอน แล้วช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำวิจัยและยังเป็นการสร้างผลงานทางวิชาการให้กับครูด้วย สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2542 : 3) กล่าวถึงการทำวิจัยในชั้นเรียนว่าครูผู้สอนควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้ครูได้พัฒนาตนเอง สามารถแก้ปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และชาติรี สําราญ (2544 : 4) กล่าวว่า งานวิจัยในชั้นเรียน ช่วยให้ครูได้เห็นผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงเวลานั้นๆ เมื่อพบข้อเด่น-ข้อด้อยก็นำมาพัฒนาต่อไปและต่อไปอย่างไม่หยุดหย่อน และยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในปีต่อไปได้และสามารถสร้างเป็นผลงานวิชาการได้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. สำหรับมูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้นิเทศและบุคลากรในสังกัดได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ

หรือจัดทำเอกสารให้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้
ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2. มูลนิธิสภาคริสตจักรในประเทศไทย ควรส่งเสริมและสนับสนุนและจัดงบประมาณ
การพัฒนาบุคลากรในสังกัด

3. ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

4. ผู้บริหารโรงเรียนควรลดจำนวนชั่วโมงการสอนของผู้นิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้
ผู้นิเทศมีเวลาปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่ได้รับการรับรอง
มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

2. ควรวิจัยเพื่อหารูปแบบการปฏิบัติงานนิเทศที่เหมาะสมตามขนาดของโรงเรียน

